

Забезпечення та покращення якості вищої освіти в контексті Закону України «Про вищу освіту», Європейських стандартів і рекомендацій, глобальних і національних рейтингів

В. Луговий,
національний експерт
з реформування вищої освіти

Якість вищої освіти

Парадигма вимірюваної, вірогідної та визнаної якості:

Підходи / Інструменти:

- Компетентнісний підхід (Тюнінг)
- Національна рамка кваліфікацій (НРК, РК ЄПВО, ЄРК НВЖ)
- ЄКТС
- Стандартна класифікація рівнів, орієнтацій, галузей вищої освіти (МСКО, 2011, 2013)
- Стандарти освітньої діяльності (ліцензійні умови) та вищої освіти
- Ліцензування та акредитація
- Система забезпечення якості вищої освіти
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в ЄПВО (ЄСР)
- Рейтинги закладів вищої освіти

Дуальність якості та стандартів вищої освіти

Два рівня відліку якості:

Мінімальна якість – стандарт-пори́г

Максимальна якість – стандарт-сте́ля
(рейтинг)

Стандарт вищої освіти

Закон України «Про вищу освіту» (стаття 10, частина 3)

3. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Стандарт вищої освіти

Закон України «Про вищу освіту» (стаття 10, частина 3)

Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти : Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 р. № 3 / Балуба Ігор, Бахрушин Володимир ... та ін. – 29 с. Електронний ресурс:

<http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/metodichni-rekomendacziyi.html>.

Акредитація освітньої програми

Закон України «Про вищу освіту» (стаття 1, частина 1)

4) акредитація освітньої програми - оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою на предмет:

відповідності стандарту вищої освіти;

спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;

досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

Акредитація освітньої програми

Закон України «Про вищу освіту»

Акредитацію освітньої програми відповідно до Закону України «Про вищу освіту» здійснює Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, яке розробляє **Положення по акредитацію освітніх програм**, що затверджується МОН України, а також **Критерії оцінки освітніх програм і методичні рекомендації** до застосування критеріїв та проведення акредитації.

Нині – **проекти**, що обговорюються.

Інституційна акредитація

Закон України «Про освіту» (5 вересня 2017 р.)

У Законі України «Про вищу освіту» розділ V доповнити статтею 25¹ такого змісту:

«Стаття 25¹. Інституційна акредитація закладу вищої освіти

1. Заклад вищої освіти ... подає Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти ... документи, що підтверджують відповідність його системи внутрішнього забезпечення якості вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти.

...

4. Результат інституційної акредитації засвідчується сертифікатом, що надає закладу вищої освіти право на самоакредитацію освітніх програм (крім тих освітніх програм, що акредитуються вперше в межах відповідної галузі знань).

...»

Ефективні методи (способи) вищої освіти

Вища освіта, що базована на дослідженнях на всіх рівнях:

Бакалаврський / початковий рівень – з використанням досліджень

Магістерський рівень – на основі досліджень

Докторський (доктора філософії, доктора наук) – через дослідження

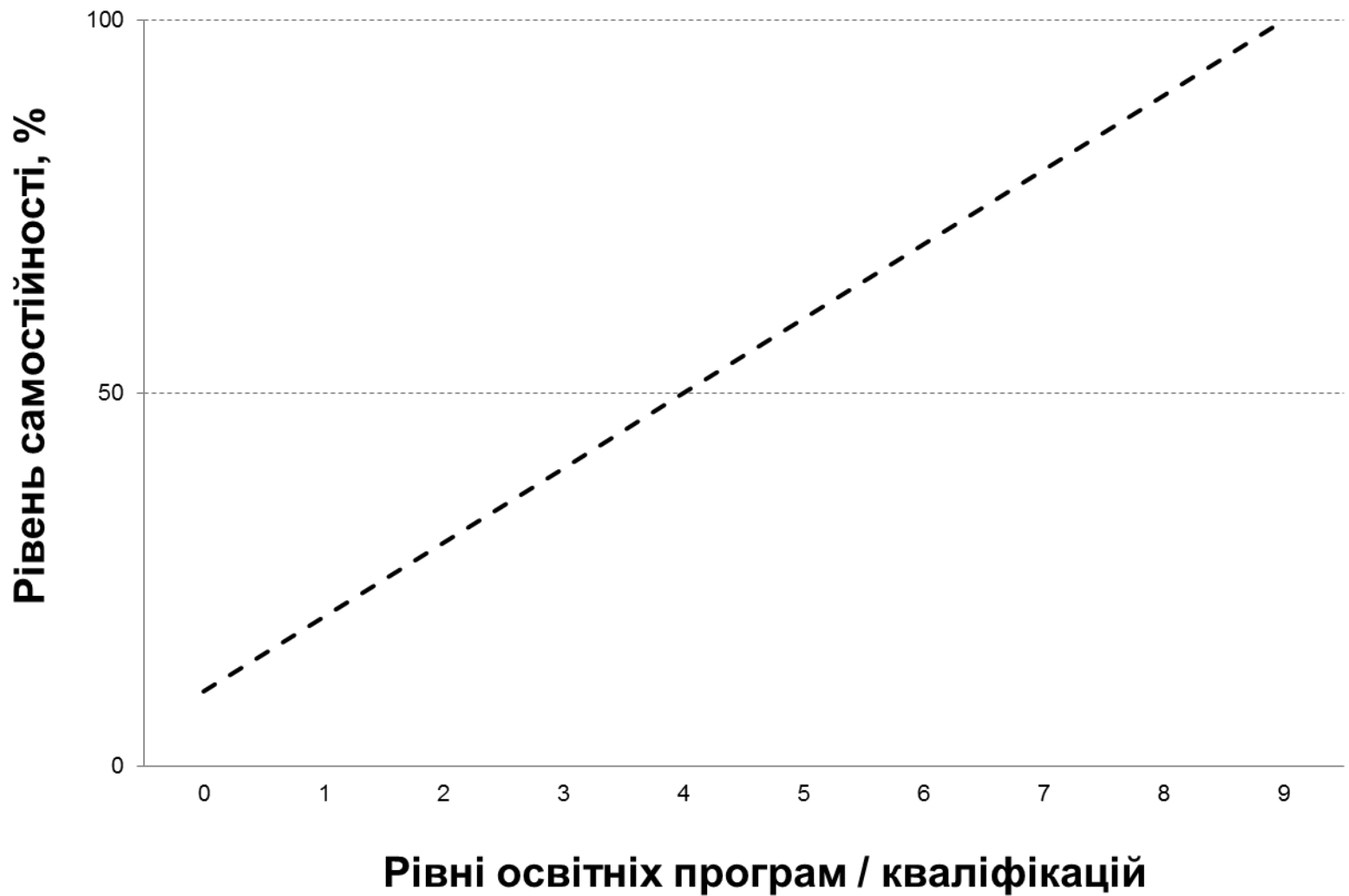
Ефективні методи (способи) вищої освіти

Вища освіта з високим рівнем самостійності,
що корелює з її дослідницькою основою

Ефективність методів викладання / видів навчання у вищій освіті

№	Узагальнена назва методу викладання (виду навчальної діяльності)	Вага (%) та рангове місце за частотою використання методу викладання (виду навчальної діяльності) на вибірці N = 95
1	Індивідуальна дослідницька, проектна, художня (кваліфікаційна) робота	26,3 %, 1-ше місце
2	Самостійна робота (контрольована)	17,9 %, 2-ге місце
3	Групова дослідницька, проектна, художня робота	13,7 %, 3-тє місце
4	Семінар	10,5 %, 4-тє місце
5	Практична робота (практика)	8,4 %, 5-тє місце
6	Практичне заняття	7,4 %, 6-тє місце
7	Лекція	6,3 %, 7-ме місце
8	Консультація (керівництво)	4,2 %, 8–9-ті місця
9	Лабораторне заняття	4,2 %, 8–9-ті місця
10	Індивідуальне заняття (з викладачем)	1,1 %, 10-тє місце

Закон ефективного навчання:

Ефективні викладання / викладачі:

**Вища освіта, базована на дослідженнях
(базоване на дослідженнях викладання)**

**Дуальний «викладач-дослідник»,
який при цьому володіє ІКТ і англійською мовою:**

- розвантаження викладача**
- конкурентна заробітна плата викладача**
- самостійна робота студентів і викладачів
на основі розвинутої навчальної і дослідницької
інфраструктури**

Англійська мова для викладання/дослідження (дві розбіжності текстів)

Англійський оригінал МСКО:

Education. The processes by which societies deliberately transmit their accumulated **information**, knowledge, understanding, attitudes, values, skills, competencies and behaviours across generations. It involves communication designed to bring about learning.

Російський переклад МСКО:

Образование. Процессы, посредством которых общество целенаправленно передает накопленные знания, понимание, мироощущения, ценности, навыки, компетенции и модели поведения из поколения в поколение. Этот процесс включает коммуникацию с целью обучения.

Система забезпечення якості вищої освіти

1. Система забезпечення якості вищої освіти складається з трьох складових:

1) системи забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);

2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ;

3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

Два підходи до стандартизації (нормування) якості

Порогові та стельові (рейтингові) стандарти – різні рівні відліку та вектори підтримання (забезпечення та вдосконалення) якості:

- порогові стандарти консервативні,
- стельові (рейтингові) стандарти розвивальні.

Необхідність законодавчого запровадження рейтингів як інструменту розвитку якості вищої освіти.

Глобальні рейтинги у забезпеченні якості вищої освіти

Шанхайський рейтинг – об'єктивний (2017):

Казахстану, України немає.

Рейтинг «Таймс» – третина суб'єктивних показників (2017-18)

Казахстану немає

Україна (1 заклад на 800+; 4 – на 1000+ місцях)

Рейтинг «К'юЕс» – половина суб'єктивних показників (2017-18):

Казахстан – 8 закладів (236 – 800/1000 місця)

Україна – 6 закладів (401 – 800/1000 місця).

Національні рейтинги у забезпеченні якості

Національний рейтинг (2012) – 101 показник,
скасований

Рейтинг «Топ 200 Україна» - хибний :

Оцінка міжнародного визнання:

НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського» – 24,4829 бала
(1 % іноземних студентів)

ХНУ ім. В.Н. Каразіна – 15,06279 бала
(27 % іноземних студентів)

Національний рейтинг у забезпеченні якості

Подолання розпорошеності та подрібненості, дублювання мережі закладів освіти в Україні:

Київ (3,0 млн) – 93 університети, академії, інститути (43 університети) у 2017 р. вели прийом

Канада (36 млн) – так само 93 аналогічних заклади вищої освіти

Кіровоградська обл. (1,0 млн, 9,5 тис. студентів) – 8 університетів та інститутів (усі в Кропивницькому)

Культура у забезпеченні та розвитку якості вищої освіти

Проблеми формування культури якості:

- брак мотивації викладачів;
- відсутність фокусу на ключових аспектах забезпечення і розвитку якості на основі університетської місії (освіта, дослідження, творчість/інновація).

За структурним проектом QUARE Програми ЄС Еразмус+ з розбудови системи забезпечення якості в Україні для формування внутрішньої системи забезпечення якості визначено 356 показників з ідентифікації стану якості.

Культура у забезпеченні та розвитку якості вищої освіти

Формування культури якості потребує системного застосування внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, а також невідкладного запровадження інструменту ранжування закладів вищої освіти

Дякую за увагу!